

רע פנימיות and the מקור הטוב The
The Ten Principles of the Baal Shem Tov (4)

ד. אין רע יורד מן השמים כי אין מקור לו. ובהרע אשר נמצא יש לו כח פנימי המחי' אותו, והוא טוב גמור. ולכן אם יביט על הרע מצד פנימיותו לא יראה רק הטוב שבו.

(1) איכה – פרק ג, פסוקים לז-לט

מי זה אומר ותהי, די לא צוה. מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. מה יתאוונן אדם חי גבר על חטאיו.

(2) רש"י (שם)

מפי עליון וגו'. ואם באתי לומר: "לא מידו באה אלי הרעה הזאת, מקרה היא שהיה לי", אין זאת, כי אם בין רעות ובין טובות, מי זאת אומר ותהי, אם ה' לא צוה, ומפיו לא תצא הן רעה הן טובה, אבל מה יש להתאוונן אדם חי? "גבר על חטאיו". כל איש ואיש יתאוונן על חטאיו, כי הם המביאים עליו הרעה. "מפי עליון לא תצא". אומר רבי יוחנן: מיום שאמר הקדוש ברוך הוא "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'", לא יצא רעה וטובה מפיו, אלא הרעה באה מאליה לעושה רע והטוב לעושה טוב. לפיכך, "מה יתאוונן"? למה יתרעם האדם אם לא על חטאיו:

(3) דברים (נצבים) - פרק ל

(טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע:
 (יט) העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובהרפת בחיים למען תחיה אתה וזרעך:

(4) תורה תמימה על מגילת איכה – שם, אות נו

...והוא מעין ענין הכתוב במשלי "אנולת אדם תסלף דרכו ועל די יזעף לבו" (יט, ג), ועיין תענית ט' א' וע"פ זה יש לכיון מש"כ "הרעות" בלשון רבים, דמרמז לשני ענינים: (1) האחד דלעושה טוב לא תצא רעה, (2) והשני דאפילו למי שיגיע רעה, לא מפי עליון יצאה, כ"א באשמת האדם עצמו וכמש"כ.

(5) רש"י – משלי יט:ג

"אנולת אדם תסלף דרכו". בעונו בא לו הרע, כי באולתו תסלף דרכו ועבר עבירו ונפרעין ממנו, ובבוא לו הצרה זועף לבו על הקב"ה וממהר אחר מדת הדין, כגון אחי יוסף שאמרו "מה זאת עשה אלקים לנו" (בראשית מב, כח).

(6) מסכת חולין דף ז:

ואמר ר' חנינא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהלים לז, כג) מה' מצעדי גבר כוננו (משלי כ, כד)

(7) מסכת יבמות דף סג.

א"ר אלעזר בר אבינא: אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל.

(8) מסכת עירובין דף יג:

תנו רבנן: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו ונאמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא — יפשפש במעשיו. ואמרי לה: ימשמש במעשיו.

9) בן יהודע (שם) [ר' יוסף חיים מבגדאד זצ"ל (1835-1909)]
 וְעָשָׂיו שְׁנֵבֶרָא, וְפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו! וְאָמְרֵי לָהּ: יִמְשָׁמֶשׁ בְּמַעֲשָׂיו!. נראה לי בס"ד וְפִשְׁפֹּשׁ בחלק העבירות שעשה, ואומרו וְיִמְשָׁמֶשׁ בְּמַעֲשָׂיו היינו בחלק הטוב – דהיינו מצוה בלא כונה, ותפלה שלא בכונה; וכמו שכתבתי בס"ד בביאור מאמר התנא וְכָטוּב הָעוֹלָם נְדוֹן (אבות ג, טו), כלומר בחלק הטוב שהם המצות.

10) דרך ה' - חלק א, פרק ב [רמח"ל זי"ע (1707-1746)]
 הנה התכלית בבריאה היה להיטיב מטובו, יתברך שמו, לזולתו.

11) דברים פרק לא
 וְאֲנֹכִי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

12) ישעיה – פרק ח, פסוק יז
 וְחִפְיֵתִי לְדֹ' הַמִּסְתִּיר פָּנָיו מִבַּיִת יַעֲקֹב וְקִנְיֵתִי לוֹ.

13) רש"י (שם)
 וחכיתי לה' המסתיר פניו וגו' - אין לך נבואה קשה כאותה שעה שאמר משה (דברים לא) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" ואף בו ביום הבטיחם "וְקִנְיֵתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַפָּנִים לְעַד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֵרְעוֹ" (שם/דברים ל"א/):

14) מרביצי תורה ומוסר – חלק ג, פרק כט [עמ' רפד], "ר' אהרן קוטלר" (ר' אהרן סורסקי)
 ימים אחדים לפני הסתלקותו, כשסבל יסורים ללא נשוא, אמרה רעיתו הרבנית לעודד את רוחו: „יהיה טוב" אמרה. השיב לה רבי אהרן מיניה וביה: „כבר עכשיו טוב – כל מאי דעביד רחמנא טב". גם ביקש למסור דרישת-שלום לתלמידי הישיבה בליקווד: „אמרו לבנים שלא יצטערו עלי, כי אני בידים טובות, אני בידי שמים".

15) רבינו יונה - ספר שערי תשובה (שער ב, אות ה)
 ויש על הבוטח בשם להוחיל במעוף צוקתו, כי יהיה החושך סבת האורה, כמו שכתוב (מיכה ז, ח): "אַל תִּשְׁמְחִי אֲיִיבַתִּי לִי, כִּי נִפְלַתִּי קָמַתִּי כִּי אֶשֶׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אֹר לִי", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש תהלים מזמור כב): אלמלא נפלתי לא קמתי, אלמלא ישבתי בחושך לא היה אור לי!...

16) אוהב ישראל – שבת חזון (ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע)
 י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה. על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש עד כאן, והוא פלא...

17) אש תמיד – מחזור לראש השנה, עמ' תקפ (ר' ישראל מאיר דרוק שליט"א)

לכך אין להתחשב כלל בסדר הדקדוקי של הבאת הענין, אלא דבר ראשון צועקים "ה' מלך"! עכשיו ה' מלך עלינו ואין בלתו, רק לאחר מכן מתחילים לפרט את אופן הנהגתו והתגלותו, גם בעבר וגם בעתיד, אבל צעקת "ה' מלך" צריכה להדהד ולהיות נשמעת תיכף בלי שום שיהוי.

✓ אאמז"ר זצ"ל פירש באופן אחר, אילו היינו אומרים בסדר, עבר הווה עתיד, היתה עלולה להיות איזו משמעות מזה ברגע הראשון שכביכול בזמן הזה אין התגלות מלכותו עלינו, כי אם פותחים "ה' מלך" בלשון עבר, זה מעורר תמיהה, וכי עכשיו אינו מלך.